

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Нигяр Джафер, дм

катедра „Здравен мениджмънт и икономика на здравеопазването“,

ФОЗ „Проф. д-р Цекомир Воденичаров, дм“ при МУ-София

Външен член на Научно жури съгласно Заповед № Р-2281/07.05.2025 г. на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“.

Професионално направление: 7.4. „Обществено здраве“

Научна специалност: „Управление на здравните грижи“

Автор: Бахар Елманова Кадир

Форма на докторантурата: редовен докторант към Факултет по обществено здраве на Медицински университет-Пловдив

Тема: „ПРЕВЕНЦИЯ НА ПРОФЕСИОНАЛЕН СТРЕС ПРИ ИНСПЕКТОРИ ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ ОТ РЕГИОНАЛНИТЕ ЗДРАВНИ ИНСПЕКЦИИ“

Научни ръководители: доц. Десислава Бакова, дм и доц. д-р Станислава Харизанова, дм

Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали на електронен носител е в съответствие с изискванията за придобиване на ОНС „Доктор“ според Закона за развитие на академичния състав в РБ (ЗРАСРБ) и Правилника на Медицински университет – Пловдив.

Кратки биографични данни за докторанта

Бахар Кадир завършва специалност „здравен инспектор“ през 2008 г. в Медицински колеж към Медицински университет-Пловдив. През 2017 г. завършва бакалавърска степен по специалност „Управление на здравните грижи“ във Факултета по обществено здраве (ФОЗ) към Медицински университет – Пловдив. През 2020 г. придобива магистърска степен по „Обществено здраве и здравен мениджмънт“ в същия факултет. След успешно преминал конкурс през април 2022 г. е приета като редовен докторант към катедра „Управление на здравните грижи“. Докторант Кадир има близо 15 години професионален опит като здравен инспектор в Регионалната здравна инспекция – Пловдив. От 2024 г. заема длъжността асистент в катедра „Хигиена“ към ФОЗ на МУ – Пловдив. Владее английски и турски език – писмено и говоримо.

Актуалност на темата

Дисертационният труд е посветен на актуален и значим проблем, свързан с професионалния стрес. Работата на инспекторите по обществено здраве (ИОЗ) се характеризира с висока честота на междуличностни контакти в общуването с различни социални групи и нива на образование и информираност – ръководители, колеги, правителствени и неправителствени служби, потребители, техните близки, учаци и работещи. Дейността им е свързана и с налагане на административни мерки, което създава предпоставки за възникване на конфликтни ситуации при осъществяването на контрол. Това много често може да предизвика сериозен професионален стрес. В тази връзка представената тема е изключително актуална и до този момент няма описано подобно изследване в нашата страна, което потвърждава значимостта на дисертационния труд.

Съдържание и структура на дисертационния труд

По своето съдържание и структура дисертационният труд отговаря на установените изисквания за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“. Разработката е написана на 147 страници и съдържа 15 фигури, 12 таблици и 6 схеми, които онагледяват представените резултати. В труда са цитирани общо 197 източника, от които 183 на латиница. Структурата на научната работа включва въведение, литературен обзор, формулирани цел и задачи, описание на използваните материали и методи, представяне на резултатите, предложения на стратегии за превенция на професионалния стрес на инспекторите по общественото здраве. Дисертационният труд завършва със заключение, изводи, препоръки, приноси, приложения и библиография.

В първа глава докторант Бахар Кадир показва много добра информираност по изследваните проблеми въз основа на обширен **литературен обзор** на специализирани научни източници, по-голяма част от които са чуждестранни. Изключително професионално и логично са анализирани различните аспекти, свързани със стреса на работното място. Описани са рисковите фактори, предизвикващи професионален стрес конкретно за инспектори по общественото здраве. Анализирани са актуални научни проучвания, доказващи причинно-следствена връзка между професионалния стрес и проблемите със здравето. Поставен е акцент върху огромната значимост на професионалния стрес като глобален професионален феномен поради негативните икономически, здравни и социални ефекти. Литературният обзор завършва със систематизирани изводи и обобщения.

Целта на дисертационния труд е формулирана ясно и точно отговаря на проблема, който е предмет на настоящото изследване. Представените **задачи** позволяват в най-голяма степен изпълнение на поставената цел.

В раздел „**Материал и методи**“ са подробно и прецизно представени основните наукометрични характеристики на дисертационния труд, свързани с реализиране на изследването, включително обектът и предметът на проучването, използваните източници на емпирични данни, както и приложените методи на изследване.

По отношение на методологията докторант Кадир е съчетала разнообразни емпирични методи и техники за събиране на информацията, адекватни на поставените за решаване цел и задачи, което е доказателство, че тя притежава задълбочени теоретични знания и практически умения за тяхното прилагане при направения анализ и оценка на поставените проблеми. Изследването и анализът се базират на обективна и вярна информация, която е взета от първоизточника – инспекторите по обществено здраве.

В глава „**Резултати и обсъждане**“ са представени резултатите като е спазена логическата последователност на поставените задачи. Проведено е собствено проучване в няколко аспекта, като са обхванати 204 служители на длъжност „експерт“ и „инспектор“ в шест РЗИ от Пловдив, Пазарджик, Стара Загора, Кърджали, Смолян, Бургас, половината от които имат над 10 години професионален опит. Докторант Кадир прави обстоен качествен анализ за извеждане на основните рискови фактори, които са предпоставка за поява на професионален стрес сред инспекторите по обществено здраве. Показва много добра информираност за спецификата на трудовата дейност в тази професионална област. Изведените стратегии за превенцията на стреса са от изключително важно значение, предвид условията на непрекъснато нарастващите изисквания на работното място. Анализиранияте резултати за разпространението на професионалния стрес показват необходимостта от активното им прилагане в професионалната практика.

Правят впечатление задълбочените и точни *изводи* от проучването и анализа на изследваните проблеми.

Научно приложните приноси от цялостното изследване се изразяват в следните аспекти:

1. За първи път е направен анализ на разпространението на професионалния стрес сред инспектори по общественото здраве от регионалните здравни инспекции.
2. Изведени са основните рискови фактори, предизвикващи стрес на работното място на ИОЗ.
3. Проучена е степента на устойчивост на служителите в ежедневната им професионална дейност.
4. Анализирана е удовлетвореността и професионалната мотивация на ИОЗ от РЗИ, което може да окаже влияние върху организацията на труд и подобряване качеството на работните процеси.
5. Установена е степента на професионално прегаряне сред изследваната група.
6. Изследвано е влиянието на професионалния стрес върху здравословното състояние на ИОЗ.
7. Направени са конкретни препоръки към МЗ, научни звена към образователни институции и РЗИ, които ще допринесат в максимална степен за ефективното управление на професионалния стрес.
8. Предложен е комплекс от превантивни стратегии за осигуряване на безопасна работна среда и предприемането на навременни и адекватни мерки за отстраняване на възникналите рискове за здравето на ИОЗ.

Авторефератът е в размер на 43 страници и отразява достоверно структурата, логиката и съдържанието на дисертационния труд.

Публикации по темата на дисертационния труд

Докторант Бахар Кадир представя три пълнотекстови научни публикации по темата на дисертацията, на които е първи автор. Две от публикациите са представени на научни форуми. Научните трудове отразяват същността на дисертационното изследване и напълно отговарят на актуалните изисквания за придобиване на образователната и научна степен “Доктор”.

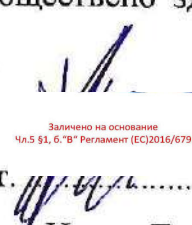
Заклучение

В заключение следва да отбележа, че представената научна работа има необходимите качества и ще допринесе за осигуряване на безопасността и здравето при работа, отговарящи на съвременните стандарти и удовлетворяващи потребностите на инспекторите по обществено здраве. Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на Медицински университет - Пловдив.

Предвид актуалността на темата на дисертационния труд, задълбочения теоретичен анализ на изследователските данни и успешно проведеното изследване, убедено давам своята положителна оценка и предлагам на членовете на Научното жури да гласуват положително за присъждането на образователната и научна степен “Доктор” на Бахар Елманова Кадир по област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. „Обществено здраве; Докторска програма „Управление на здравните грижи“.

14. 02. 2025 г.

гр. София

Рецензент. .....

(проф. д-р Нигяр Джафер, дм)

Залчено на основание
Чл.5 §1, 6.°B° Регламент (ЕС)2016/679